

[Transcript] Vinohradská 12 / Apokalypsa v Maroku

Tady je Matěj Skalický a tohle je Vinohradská 12.
Maroko se vzpamatovává ze silného zemětřesení.
Vrdvěch je zatím přes 2000 čisto, ale nejspíš po roste.
Zraněných jsou nejmeně 2400 dalších.
Nejvíce se žená je centrální část Maroka v okolí Marakéše.
Mnohe vesnice v horách výzko epicentráji jsou usrovnané se zemí.
Armádě se podařilo spružeznit jednu z klíčových silnic k postiženým oblastem.
V zeme byl byhl hlášen 3-dení státní smutek.
Nejsilnějších za 100 let tragické zemětřesení v Maroku.
Tisíce mrtvých, tisíce zraněných.
Vesničky v horách jsou často srovnané se zemí a úplně odříznuté o cvěta.
Mluvit o tom budu seštěpáne macháčkem naším zvláštním spravodajem přímo v Maroku.
Dnes je úterý 12. září.
Dobrý den štěpáne, zdravím vás z Věnohradské 12. do Maroka.
Vy jste vyrazil dohor nad Marakéš, tak kde přesně jste?
Hezký den, já jsem na úpatí pohoří vysoký Atlas.
Je to zruha 60 km jižně od Marakéše.
Vesnička, ve které teď natáčím, se jí jmenuje Seedy Hosein.
Je to o par stovek lidí.
A když to vidím, můžu vám to popřetet totální apokalipsu,
v tom smyslu, že naprostá většina domů je tady,
nebo zbyla z nich jenom hromada z suti kamenů,
nepalených cihel, takové tehliny z nepalených cihel trámů
a zařízení bytů, takže na těch hromadách,
nebo v těch hromadách jsou vidět ledničky, televizory.
Já jsou na nich také občas lidé, kteří přišli hledat iště věci,
které se dají zachránit.
Každopádně mluvil jsem s místními a říkali,
že měli štěstí v tom smyslu,
že v této vesnici zemřelou pouze 6 lidí.
Ty se podařilo tedy už vyprostit z těch suti na pohřbít,
takže relativně malý počet umrtí.
V tomhle kousek od kilometr asi o něco víc,
leží další vesnici, ta farhit,
a tam zemřela polovina obyvatel,
asi 100 vkaz, 200 obyvatel té vesnici.
Ta je také totálně zničená a tam,
který ten počet obětí byl výrazně vyšší.
Každopádně tady v té vesnici,
já jsem se sem dostal outem,
ale bylo vidět po cestě,
že ta cesta byla také kráce po zemětřisení,
zatrasená, protože při zemětřisení nepadají jen domy,
ale také skály,

a v těch horách jsou cesty vytesané právě do ubočí,
těch hor a na mnoha místech právě skála zasypala cesty,
ale spodně podle aktuálních informací
jsou malé vesničky v těch horách,
kam se právě z toho důvodu nedá dostat.
To zemětřesení, které postihl Maroko,
mělo sílu 6,8-10 stupně,
bylo nejsilnější za 100 let.
Mělo ohni sko 18 km v hloupci pod zemi,
v pohoří velký atlas 70 km
se v rozápádě od Marakéše.
Já využívám toho, že jste přímo v relativně odlehlých
horách, nsnadno dostupných,
kde to zemětřesení napáhlo spoustu škody
na vachrlatých hliněných domcích.
A zkusíme teď takový podkástový experiment,
živou reportáž.
Zkuste se prosím projít kolem a popsat mi,
že většině ty domky dopadli tak špatně.
Je to tak. Jedním z důvodů bylo to,
že ohni sko zemětřesení bylo skutečně
v téhle oblasti mezi těmi vesnicemi, nikolik v Marakéši,
který mnoho lidí zná, a který dopadli ještě relativně dobře.
Ale druhým důvodem je to, přesně o čem matějí mluvíte,
to znamená, že ty horské vesnice jsou velice odlehlé,
velice tradiční a velká část těch domů
je postavená své pomocí pochopitelně
kterých materiálů, jak už jsem řekl, jsou to ve Přovice,
čili nepálené cihly, je to kamení hrubě,
otesané nebo spíše otesané, všechno je to postepované hlínou.
A když se dívám tady po vesnici, tak zůstalo
stát tady několik budov v jedna z nich je mešita,
pak tady kousek přede mnou je budova školy,
což je taková malinká betonová budova,
ale je viděle, že byla vybudovaná vládov, čili podle nějakého projektu.
No a je tu i několik domů, které stále stojí,
jsou postavené stvárníc, všechno ostatní se
pro měnilo právě v hromady sutin, hlíny a cihl a kamenů,
takže i na to mi vidět, že ten rozdíl
v té stavbě, nebo v těch stavbách, co vydrží,
tak je obrovský a že ty vesnice, které byly tradičně postavené,
tak dopadli nejhůř a také tam bylo nejvíce obětí.
Platí to přesně i tady o vesnici CD Hosein.
Tisíce mrtvých, tisíce zraněných, to je výsledek toho,

když se sprudka zachvěje země, ve velkých městech nemocnice vyzvali, aby lidé přišli darovat krev, aby nebyl nedostatek, historické centrum, marakéše, zapsané na seznamu dědictví unesco, je poničené, to jsou jenom takové krátké aktuality ze země třesením poničeného maroka. Jak je to ale se záhraními pracemi, přímo v horách, ve kterých vy jste kam není vůbec snadné se dostat za normálních okolností na tož po země třesiní. Záhrané práce třeba konkrétně v téhle vesnici CD Hosein neprobíhali nějak organizovaně. Co mi říkali zdejší lidé, tak v postatě všichni záhrané práce si provedy samy, to znamená vlastními rukami, sešli se chlapy, odházovali to kamení a sutiny v míste, kde věděli, že může někdo být a nebo, že jsou tom právě tady mrtvý lidé. Tady žádní záhranáři nebyli. Otázka, jestli by tady se tím víc pomohli, protože jednak je to malá vesnice, takže je poměrně rychle si lidé pomohli samy a jednak možná právě charakter těch, kterosek i vyločuje nějakou větší mechanizace nebo použití nějaké větší mechanizace. Čili třímno záhrané tými jsem tu nepotkal, ty pracují v jiných oblastech, třeba i ve větších místech, které byly postižené země tři seními. Pokud je o nějakou pomost, tak spíše. Tady v vesnice je to možná trošku slyšet. Jsou jednou pomoc humanitárního charakteru, lidé přišli o strechy nad havou, ale většina z nich, třetěvá většina z nich, z nich přežila. A kde se skromažují právě tady u té budovy školi, o které se mluvil, dokonce před asi dvěma hodinami přijel lékařský tým provest tady nějaký většíní, které to potřebují, protože ve vesnici cížilo i dost staví chvidí. A tady před srouškou teď sedí ženy a děti a čekají, až se budou moci nastěhovat

do nově postavených stanů.
Teď tady procházíme právě
takou obrovskou broským sezením.
Je to ve stínu několika stromů,
takže proto jsou tady lidé soustředění.
A tady kousek dál už
nad bývalým
nádvořím a nebo zahradě školy
tak stojí asi dvacítky stanů.
Čili to bude pro výzorní
bydlení pro bivatele vesnice.
Říkali mi, že by potřebovali
ještě asi deset stanů a že tím pádem
budou ty vidlicí potřeby
lidí uspokojené, že stanů bude dost.
Je vidět, ale že tuhle pomoc
tady v postatě organizují
budět jednotlivci a to zase je pomoc
v tom smyslu, že občas přijede
auto dole z města a otevře se kufrov
a autě jsou potraviny voda
a podobně a že lidé
z vlastní iniciativy přivážují
většinou vesnic.
A potom to jsou devládní organizace,
které se starají právě, třeba u Pistany
říkali myslí, že
pokud něco potřebují, tak v tyto chvíle
jsou to koně potravin, pití
a léku, také třeba deky
a oblečení, protože to jsou
ty základní věci, které zůstali
všem pod vprostkami.
Nekomplikuje zahraniční práce
a odklizení sutín to velmi teplé
letní, seberoafričké počasí.
V Marakéši je dívám se
internet přes 30°C.
Pocasí je relativně teplé
stále, ale už to není
nesnesitelné, není to nic na coby
místí nebyli zvyklí, když to vjadřím
ve stupních, tak tady v té vesnici
je přes den asi 30°C,

čili v tom se dá celkem pracovat a
jak jsem viděl právě místní
lidí, že si hledají věci
v trozkách, tak to hledají za plného stunci
mají klubouky nad hlavou a
lahev s vodou a v těchto podmínkách pracují.

Žeby
přímo počasí komplikovalo
záchané práce, třeba i v tom větším
řídku, jak jsem mluvil o záchanáři,
že přeci jen někde pracují, tak
o tom jsem neslyšel, myslím si, že to
není faktor, který by záchané práce nějak
przdíl. Faktorem je spíše to,
že skutečně mnohé cesty
jsou stále ještě nesýzdné, nekrujezdné
cesty do těch úplně nejodleglejších,
horských vesnic a že se těmi cestami
záchanáři skutečně nedostanou.
Dobře to může být i faktor
do toho, že barudská vláda váhá
v pozvání mnoho
mezi národních
záchanářských týmů, protože se obává,
že právě tě do záchanáří se
vlastě ani nemůžou dostat na místo učení.
K té pomoci dlouho se zvažovalo,
že česko vyšle.

Speciální hasičský útvar usár,
který je cvičený pro záchranu
a vyhledávání lidí zavalených
sutinami, hasiči čekali jen do
pondílních čtyř hodin odpoledne
na oficiální notu od Maroka
českému státu, ale nepřišla.
To znamená, že v pondělí hasiči
neodletěli. I tak ministerstvo
zahraníčí české
vyčlení 10 milionů korun na humanitární
nebo jakoukoliv jinou pomoc.
Chtěl jsem se ještě páne zeptat
na porovnání
se zemětřesením, které postihlo
oblast, kde naopak čeští hasiči

zasahovali. Totiž mluvím
samozřejmě o té katastrofie
ješ postihla turecko a sýry
letos v únoru.
Jsou si ta zemětřesení
něčím podobná?
Já si myslím, že ten rozsah je na té
lejka rozdílný, že strovnání
může být, ale spíš jenom
v těch způsobech pomoci a způsobech
třeba právě záhraných prací,
ale ne v tom rozsahu.
Tady Maroku, to zemětřesení
má sece přes 2000 obětí
je to, byl hlavně vysoké čisto
na doustranu.
Ty obětí jsou rozesety
po desítkách, stovkách
horských vesniček, malých sidel.
Vlastně i v tom je rozdíl
asi o protikomu turecku, kde
zemětřesení postihlo veliká města.
Čiže ta pomoc má
úplně jiný charakter v tomhle smyslu.
Možná i v smyslu do sažitelnosti
těch míst, kde jí potřeba.
A řekl bych, že
to Marokské zemětřesení nakonec
asi vlada svými prostředky
je schopná zládnout sama
nebo jeho následky. Respektive
Marokská vlada Marokský Čeroný
měsíc nevládní organizace
a Marokšané sami.
Sice Marokšané
požádali o měkolik
expertních týmů sepsi
jsou tedy špadilé například,
níží jsem katařané, ale zřejmě
právě z těch důvodů, který jsem mluvil,
není tu potřeba tak masivního
násazení těch záhranářů
a spíše, asi Marokšané
hdají cesty, jak se vůbec do těch míst dostat

a mají asi své vlastní lidi, kteří potom
tam můžou tu pomoc doručit a
tu pomoc realizovat.
V tom je asi zásadní rozdíl mezi Marokšané
a turecké, nebo respektive oběma
katastrofami, že zatím co turecko
skutečně mohlo využít
a mohlo vstřebat tu obrovskou
miznárodní pomoc, tak v případě Marokšané
ní třeba není tolik potřeba
a vláda má své vlastní prostředky
spíše si tedy vybírá
tak, aby tu pomoc případnou
využila a nevozela jsem zase
další pomoc bytešně.
My už jsme tu mluvili o tom, že
vlastní prostředky jsou velmi nedostupné
četel jsem, že na těch cestíčkách,
které k ním vedou
mají být povalené balvany, se sutá
půda a byste i změňoval,
pokud se nepletu, že jsou
místa, která jsou stále
absolutně nedostupná, znamená to tedy,
že ta místa, ke kterým
tyhle cesty vedou, jsou ve finále
teď úplně odříznuté
od okolního světa.
Je to tak, ještě učitě
zůstávají některé úplně odříznuté, i když
je samozřejmě spřístupnit
násazená je tady Armada, a ženisté
aby ty silnice, které
někdy jsou asfaltové, ale
někdy také jsou pouze prašné cesty
tak aby ty silnice spřístupnili
a viděl jsem, teď jsem jel
tady kousek nahoru ještě nad tuhle
vesnici CD, Hossain, a tam
jsem viděl, že evidentně ještě
včera byla ta silnice zasipaná
obrovskými balvany, které se zřítily, zeskali
teď už byly
ale spoň tedy odklizené, tak aby

projel jedno auto, ale úplně si dokážu
přestavit, že tahle situace byla
na spouště místa, do dneška
zřejmě na spouště místy ještě stále je
Před pár minutami jste byl
už koli, kde se
zchromažduje humanitární pomoc
Kde jste teď? Kam až jste došel
co je teď kolem vás? Tak teď kodu
na začádek vesnicé, kde jsem
slatěji zaparkoval a kde je
obrovská hromada sutín
a asi
šesti domů tam zbyli
dva, které sice stojí
ale jejich majitele měch nebydlí, protože
je to nebezpečné
a jeden starší pán
si postavil přímo
přesředníci před tím svým sice
ještě stále stojícím domem, ale právě
protože nevěří tomu, že
se v nim bude cíti bezpečně, tak si před jím
postavil malý stan
před chvíli ještě kolíky
a měm teď bude bydlet sám neví
vůbec jak dlouho
a kdy
vůbec nějaké bydlení se žené, protože
pochopitelně tyhle domy
proti to vesnicé, to bylo postatě životní dílo
a pokud nebude nějaká
vásivní pomoc materiální, tak
oni si s tím těžko budou musí poradit
aby si znovu postavili ty domy
Vy jste na začátku mluvil
o absolutní apokalypse, když jste
změňoval pohled kolem
na následky zemětřesení
v Horachnat, Marakéšem
zahraniční novináři to podle agentury ČTK
která schrnula jejich svědectví
popsali jako výjevy
zkázy a zoufalství

mluvil jste taky o tom, že se
tu a tam dáte do řeči s nimi
tak berou to jako možnost
se někomu svěřit
s tím než čestím, co je postihlo
Já musím říct, že lidé
tady v té vesnici jsou
vstrícni, když jsem přijel já
vlastně tady jediný cizí element
tak se se mnou
rádi podílili o své
nedobné zážitky, ale
je o to, co se tady tady ve vesnici děje
jakou pomoc dostávají
co budou dělat a podobně
takže v postatě téměř s každým
je možné se dát do řeči
nejsou lidé nějak zaprkří
nebo nejsou nevraživí
novinářům a vůči lidem
kteří teď prostě přizdělí
třeba si jen prohlídnout
často to jsou maročané
kteří bydlí po měste kousek dál
objíží tady auty a dívají se
na důsledky té apokalipsy
a tady jsem právě
u trosek několika
domů a vidím tady
velkou lidnici, která z nich čouhá
tám lesu kaválce
a je tu i několik
dveří a několik lidí
kteří ty trošky odklízejí
a hledají mi ty svoje
věci, které by ještě potřebovali
jako jsou právě osobní doklady
což já si největší průžvých
po rozpoustu lidí, pokud je
stratí a pokud se k tím už teď dostanou
Salaam, ale
Jsou sávcí?
Jsou sávcí?
Jsou sávcí?

Jsou sávcí?

Jsou sávcí?

Jsou sávcí?

Jsou sávcí?

Ještě

ale jsou to skutečně jenom hromady, různých kousků, kamene, trošku betonu, hrákos, tady vidím, to jsou trámy, dřevěné, neopracované, takže přesně, jak jsme o tom mluvili, jsou to stavby udělané své pomoci, stavby hodit radiční, tady je skřípnutý gauč, tamhle z toho kouká se dasí souprava, a jak mi říkal Mohamat, tak naštěstí, zrovna v tomhle do mě, tohle jsou stavby hrákos, nikoho nepohřbili, ale všechny věci, které jsou pod těmi sutílemi tak už odebsali, a teď tady hledají se svým kamarádem, jenom nějaké třeba oblečení, taky a podobně, které si dají vytáhnout více méně z povrchu, a které můžou využít lidé, kteří jsou tu v té vesnici a přišli o všechno a o střechu nad hlavou.

Mohamat tam žije sám v tom domě?

Počítě ne, Mohamat tady žil se svoj rodinou, stejně jako jeho sousedé, teď jak říká, tak část rodiny zůstala tady a bude ubytovadná v tom stanu, a část rodiny, a to je případ možná poloviny obyvatelé vesnice, tak mají své příbuzné známe, ale hlavně příbuzné jinde po Maroku, ve mě z teh dole pod hodami, takže se ubytovali pro zatím tam.

Maročanům, kteří přišli o střechu nad hlavou krom příbuzných, kteří je mohou ubytovat u sebe zbývají stany, o tom jsme samozřejmě mluvili, na jak dlouhou dobu můžou být právě stany pro vyzorním útočištěm.

Je to hláska, jak dlouho tahle situace bude trvat, teď je samozřejmě ještě počasí příhodné k tomu, aby se spalo ve stanech nebo dokonce na ulicích, jak mnozí lidé, třeba v Marákeši nebo dokonce v Rabatu, v Kaseblance,

po těch prvních otřesech to udělali, že první noc nebo dvě se báli, samozřejmě dalších otřesů, báli se toho, že by poškozené domy mohli spadnout, takže urmáně spali v dekách na ulicích.

Čili počasí tomu zatím přeje, ale tady v hrách vysokého atlasu je v zimě také pořádná zima, takže tam už by to bylo mnohem složitější a obtížnější.

A samozřejmě v tuhle chvíli pár dnů po zemí třesení o tom lidé ještě takhle nepřimýšlí a jsou rádi, že najdou nějaké, ale spojd', dočasné řešení.

Ty myšlenky potom se budou kupit na to, co bude dál, jestli vláda postaví třeba nějaké bunky, nějaká provizorní obidlí, protože jasné, že do zimi se nemůže stihnout vystavit ty vesince znovu a vystavit tím lidem nějaké stále obidlí.

Štěpánem moc díky za tuhle podkáztohou reportáž.

Já děkuju, moc rádo se stalo a zatím naslišenout.

Tohle už je všechno z Vinohradské 12, z pravodajského podkáztu Českého rozhlasu.

Dnes se štěpánem macháčkem naším zvláštním z pravodajem v Maroku.

Štěpana jsem se ptal na to, jaká je na místě situace po tragickém zemětřesení.

Pokud byste chtěli lidem zasaženým zemětřesením v Maroku pomoc, to můžete přes veřejné sbírky, vychlášila ji například Charita České republiky.

Další informace o odklizení sutin a pátrání popřeživších se pak dozvíte na našem z pravodajském webu i rozhlas cz a taky ve vysílání stanic radiožurnál a plus.

Nastěšenou zítra.